

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2025-05-28

Ärendenummer
NV-25-004979

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemoria om tillsyn och kontroll inom miljöbalkens område (KN2025/00591)

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl i sammanfattning

Naturvårdsverket instämmer i förslaget att en statlig tillsynsmyndighet ska kunna ta över tillsynen av ett visst eller vissa objekt om kommunen begär det. Vi föreslår att en sådan överlåtelse också ska kunna initieras genom en begäran från den statliga myndigheten. Vår bedömning är dock att nuvarande regelverk för avgiftsuttag och finansiering av länsstyrelsernas tillsyn kan innebära resursmässiga begränsningar för länsstyrelserna att överta tillsyn.

Naturvårdsverket instämmer i förslaget att kontrollbefogenheter ska kunna delegeras. Vi vill samtidigt lyfta fram att begreppet ”överenskommelse om marknadskontroll” i 2 kap. miljötillsynsförordningen inte är tydligt, eftersom innebörden av vad en överenskommelse är i denna kontext förklaras först i ett annat kapitel. Om miljötillsynsförordningen ska kompletteras med en möjlighet till en så kallad överenskommelse, anser Naturvårdsverket att samtliga bestämmelser i 2 kap. miljötillsynsförordningen som pekar ut marknadskontroll behöver ses över för att tydliggöra fördelningen av marknadskontrollansvar. En sådan översyn med syfte att förenkla reglerna, så att det tydligt går att utläsa om det behövs en kompletterande överenskommelse, är viktig för berörda myndigheter men även för de aktörer som tillsynen riktas mot.

En statlig tillsynsmyndighet ska kunna överta ansvar för tillsyn från en kommun som begär det (kapitel 4 och 9)

Naturvårdsverket instämmer i förslaget att en statlig tillsynsmyndighet ska kunna ta över tillsynen av ett visst eller vissa objekt om kommunen begär det. Naturvårdsverket föreslår att en sådan överlåtelse också ska kunna initieras genom en begäran från den statliga myndigheten. Detta kan vara relevant till exempel i situationer där en statlig myndighet har identifierat effektivitetsfördelar med att överta ett visst tillsynsobjekt. I båda fallen behöver överlåtelse av tillsynen ske i dialog mellan kommunen och den statliga tillsynsmyndigheten.

Naturvårdsverket anser att promemorians förslag möjliggör en önskvärd flexibilitet i fördelningen av tillsynsansvar. Vi ser det som troligt att det i de

flesta fall kommer vara länsstyrelsen som är aktuell för att överta ansvar från en kommun. Objekt som kan vara lämpliga att överlåta till länsstyrelser kan till exempel vara ett komplext föroreningsskadat område, en C-verksamhet med en miljöpåverkan som är stor eller har en påverkan som går över kommungränser, eller en verksamhet som miljömässigt eller på annat sätt har koppling till en verksamhet som länsstyrelsen redan har tillsyn över.

Överlåtelse, övertagande och återlämnande av tillsyn bör inte vara möjligt för kontroll enligt EU:s kontrollförfordningar (avsnitt 4.5)

Naturvårdsverket instämmer i att det inte ska vara möjligt för regeringen att meddela föreskrifter om att helt överlåta marknadskontrolluppgiften från en central myndighet. Motiveringen på sida 34 om varför inte kommuner kan utses till marknadskontrollmyndigheter verkar dock vara ofullständig.

Naturvårdsverkets uppfattning är att huvudskälet är att det följer av den svenska förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn att endast centrala myndigheter kan vara marknadskontrollmyndigheter.

Konsekvenser för staten vid överlåtelse av tillsynsansvar från en kommun till en statlig tillsynsmyndighet (avsnitt 9.5, s. 73)

Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att länsstyrelserna av resursskäl inte ser det som möjligt att överta tillsyn av ett visst objekt, även om det i övrigt bedöms som lämpligt. Denna risk följer av att promemorian inte hanterar det faktum att förordningen (1998:940) om avgifter för tillsyn och prövning i nuläget inte medger något avgiftsuttag för länsstyrelsen, varken timavgift eller fast årsavgift, för tillsyn av miljöfarliga verksamheter som inte är tillståndspliktiga. Länsstyrelsernas tillsyn finansieras av förvaltningsanslaget och det finns i nuläget endast en svag koppling mellan tillsynsavgifter och förvaltningsanslaget. En central förutsättning för att överlåtelse av tillsyn från kommun till statlig myndighet ska kunna ske är att den statliga myndigheten kan ta ut avgift som motsvarar full kostnadstäckning samt att avgiften, direkt eller indirekt, i motsvarande grad går till tillsynsverksamheten.

Kommuner har ett begränsat ansvar för marknadskontroll av kemiska produkter, varor och förpackningar (avsnitt 5.1)

Om miljötillsynsförordningen ska kompletteras med en möjlighet till en så kallad överenskommelse, så anser Naturvårdsverket att samtliga bestämmelser i 2 kap. miljötillsynsförordningen som pekar ut marknadskontroll behöver ses över. Detta i syfte att fördelningen av marknadskontrollansvar i miljötillsynsförordningen blir så pass tydlig att det enkelt går att utläsa om det behövs en kompletterande överenskommelse eller inte.

Naturvårdsverket har därför synpunkter som gäller samtliga bestämmelser i 2 kap. i miljötillsynsförordningen där det finns uppdelning mellan ”tillsyn enligt miljöbalken” och ”marknadskontroll” i skilda punkter. Vi anser att uppdelningen gör det onödigt krångligt att förstå huruvida miljötillsynsförordningen fördelar tillsynen enligt miljöbalken och marknadskontrollen enligt EU-förordningen (EU) 2019/1020. Det vill säga om det går att utläsa av miljötillsynsförordningen vilken slags tillsyn som är marknadskontroll. En översyn med syfte att förenkla reglerna är viktig för berörda myndigheter men även för de aktörer som tillsynen riktas mot. Verksamhetsutövare ska kunna avgöra om en myndighet har de legala befogenheterna för den kontroll som görs.

Utifrån nuvarande upplägg för fördelning av ansvar för marknadskontroll i 2 kap. miljötillsynsförordningen är det svårt att förstå att det även under punkt ett (som benämns "tillsyn enligt miljöbalken") finns författningar som kan ha bestämmelser där marknadskontroll är aktuellt och där EU:s marknadskontrollförordning (EU) 2019/1020 ska tillämpas. Detta eftersom det i punkt ett bland annat listas sådana svenska förordningar som genomför bestämmelser från direktiv som är listade under punkten två (marknadskontrollpunkten). Det blir dock enklare att förstå uppdelningen om det är fråga om EU-förordningar som inte behöver genomföras.

Vi anser att den nuvarande uppdelningen försvårar tolkningen. Om båda begreppen hade nämnts tillsammans hade det varit enklare att förstå att gränsdragningen mellan vad som är "tillsyn enligt miljöbalken" och "marknadskontroll", som vi förstått det, inte alls framgår av miljötillsynsförordningen. Det måste i stället avgöras i varje enskilt tillsynsfall utifrån vilken bestämmelse som ska tillsynas i jämförelse med definitionen av marknadskontroll i EU-förordningen (EU) 2019/1020.

Kommuner bör kunna utföra ytterligare kontrolluppgifter (avsnitt 5.2)

Naturvårdsverket instämmer i att det bör kunna regleras i författning att kommuner ska kunna utföra ytterligare kontrolluppgifter. Vi har dock haft svårt att bedöma vad begreppet "överenskommelse" faktiskt innebär i förslaget, och om det är lämpligt att använda detta uttryck i författning på det sätt som föreslås, utan att komplettera med exempelvis "överföring av kontrollbefogenhet". Det framgår visserligen av de föreslagna bestämmelserna i 1 kap. 24–25 §§, men det kan finnas enklare lösningar än att behöva gå till ett annat kapitel för att förstå innebörden av en överenskommelse.

Naturvårdsverket saknar även en tydlig förklaring och motivering till bedömningen (på s.44) om vad bemyndigandet i miljöbalken innefattar. Vi ser det därför inte som klarlagt i promemorian att det som föreslås i fråga om regler om överenskommelse om kontrollbefogenheter faktiskt kan meddelas på förordningsnivå.

Regeringen ska kunna meddela föreskrifter om kommuners genomförande av tillsyn och kontroll (kapitel 6)

Naturvårdsverket instämmer i promemorians bedömningar och förslag som rör regeringens möjlighet att meddela föreskrifter om kommuners genomförande av tillsyn och kontroll. Naturvårdsverket bedömer att föreskrifter som reglerar detta är viktiga för att säkerställa att en effektiv och likvärdig tillsyn och kontroll sker, såväl inom landet som i relation till EU.

Myndigheter ska ges rätt att begära ersättning för testköp (avsnitt 7.3)

Naturvårdsverket instämmer i promemorians bedömningar och förslag om att en tillsynsmyndighet ska få besluta om ersättning för testköp av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara samt att denna rätt även ska gälla för testköp som gjorts som ett led i kontroll enligt EU:s kontrollförordningar. Naturvårdsverket bedömer att förslaget underlättar för tillsynsmyndigheterna att bedriva tillsyn och kontroll på ett resurseffektivt sätt.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylenstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Kerstin Åstrand, miljöjuristen Eva Nilsson samt handläggarna Tomas Waara och Dag Lestander.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylenstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:
Kn.cks.remisser@regeringskansliet.se